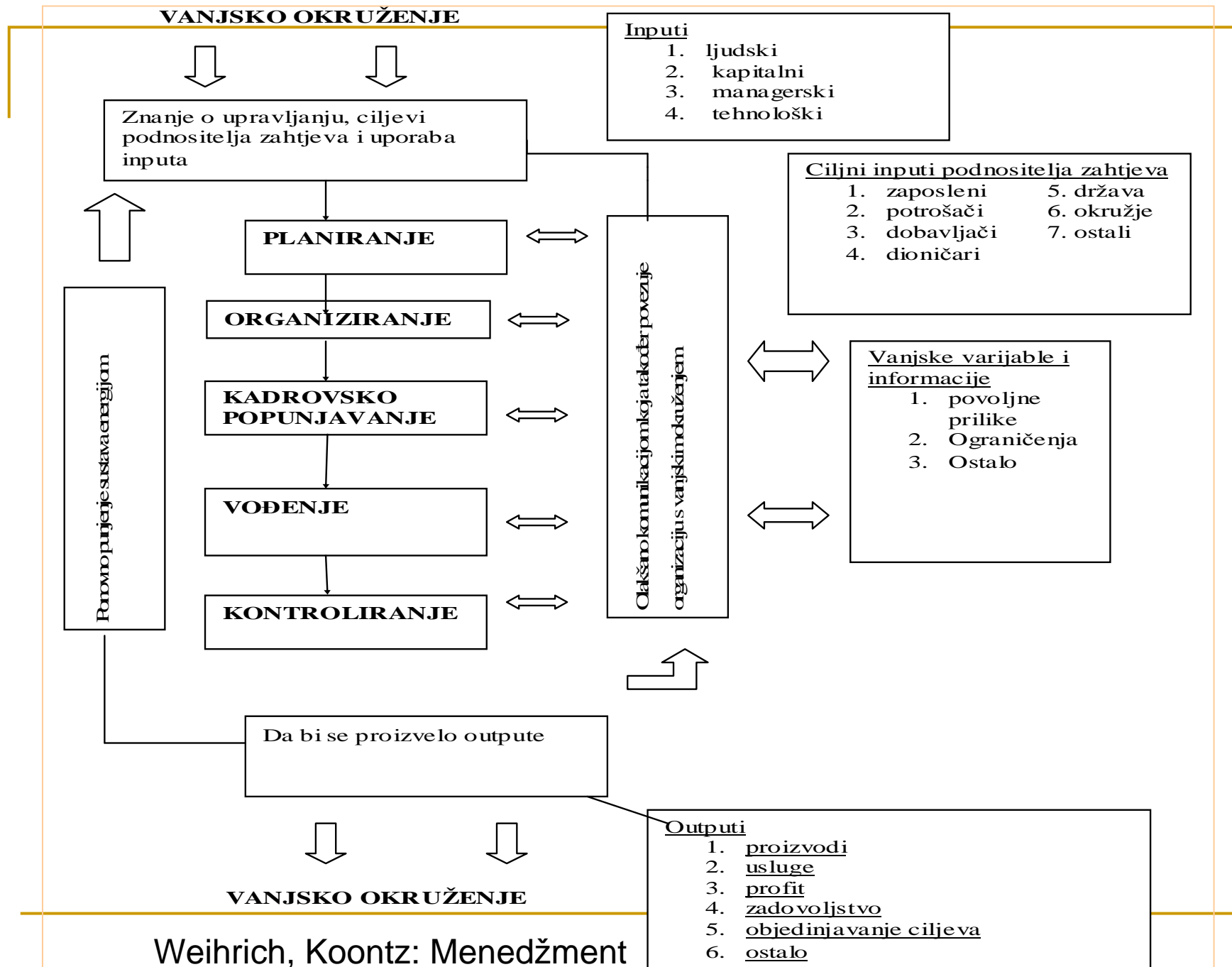

Uvod

Uprava poljoprivrednog gospodarstva

Uprava poljoprivrednog gospodarstva

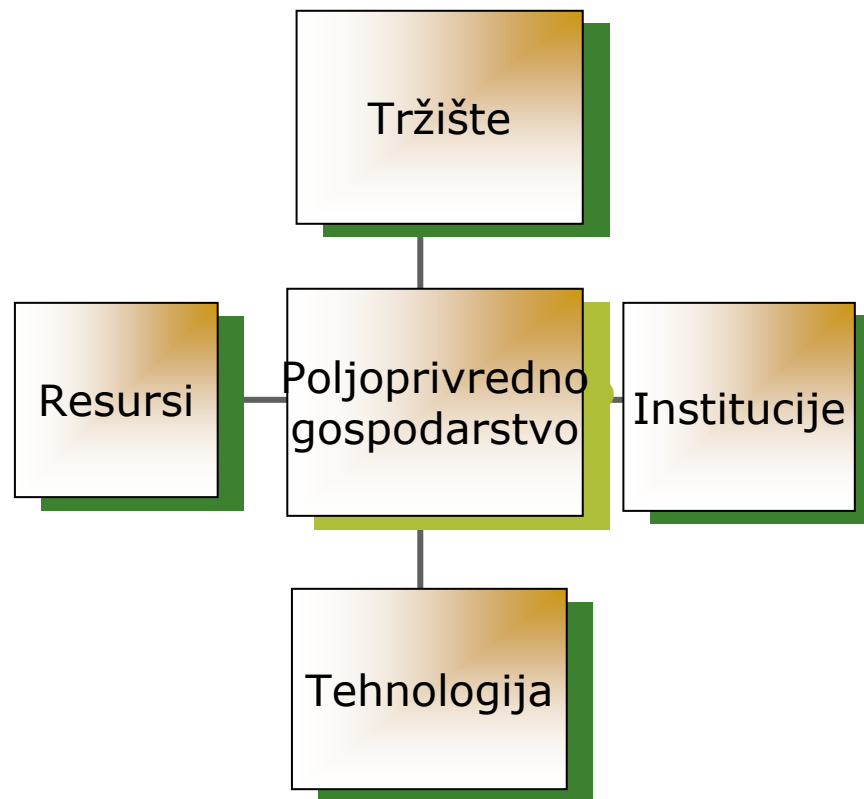
- Dr.sc. Mario Njavro, asistent
 - mnjavro@agr.hr
 - V paviljon, 2 kat, soba br. 16
 - Konzultacije: Petak 11-13 sati
 - http://www.agr.hr/cro/curriculum/njavro_mario.htm
 - <http://agrisk.agr.hr>
-

MANAGEMENT

- *"Management je proces maksimalnog iskorištenja i uporabe raspoloživih resursa" - definicija Odjela za zapošljavanje Velike Britanije*
 - *· "Management je proces oblikovanja i održavanja okruženja u kojem pojedinci radeći zajedno u skupinama efikasno ostvaruju odabrane ciljeve" - Koontz i Weihrich*
 - *· "Management je proces planiranja, organiziranja, vođenja i kontroliranja rada članova organizacije te korištenja svih raspoloživih resursa organizacije u cilju dosezanja postavljenih ciljeva" - Stoner i Freeman*
 - *· "Management je proces koordiniranja aktivnosti grupe ljudi u cilju postizanja ciljeva koje pojedinačno ne bi mogli postići" - Donnelly, Gibson, Ivanchevich*
-

Uprava poljoprivrednog gospodarstva

Posebnosti poljoprivrede

- Povezanost kućanstva i gospodarstva
 - Poslovanje je dijelom samodostatno
 - Management i vlasništvo su povezani
 - Poljoprivredna gospodarstva uglavnom su male proizvodne jedinice
 - Teško je standardizirati proizvod gospodarstva
 - Neelastična ponuda i potražnja
 - Savršena konkurencija
 - Rizična proizvodnja
 - Teško je financirati gospodarstvo
 - Niža razina obrazovanosti
 - Fiksni troškovi čine veliki dio ukupnih troškova
-

UPRAVA POLJOPRIVREDNOG GOSPODARSTVA

- *"Farm management možemo definirati kao proučavanje načina i sredstava organizacije zemlje, radne snage i kapitala, te primjenu tehničkog znanja i vještine u svrhu osposobljavanje poljoprivrednog gospodarstva za postizanje maksimalnog neto prinosa" - Forster*
 - *"Farm management je djelatnost koja se bavi odlukama koje utječu na profitabilnost poljoprivrednog gospodarstva" - Castle*
-

Područje farm managementa

- (a) *planiranje,*
 - (b) *osnovna ekonomska načela proizvodnje,*
 - (c) *prikupljanje i analizu poslovnih informacija,*
 - (d) *kalkulacije i troškove*
 - (e) *nabavljanje i management osnovnih resursa (zemljište, kapital, radna snaga),*
 - (f) *izbor i organizaciju proizvodnje i*
 - (g) *management pojedine poljoprivredne proizvodnje (biljna, stočarska)*
 - (h) *upravljanje rizikom*
 - (f) *agrarna politika i agrarni marketing*
-

■

PRIMJERI AKTIVNOSTI MANAGERA NA OPG
--

Postavlja ciljeve i podciljeve

Traži, razvrstava, objedinjava i koristi informacije iz različitih izvora
--

Razmatra moguće pravce djelovanja na OPG

Predviđa budućnost

Anticipira promjene

Donosi odluke

Provodi odluke

Poduzima aktivnosti

Pribavlja resurse

Organizira

Komunicira s kreditorima, uposlenicima, državnim agencijama i sl.
--

Obučava sebe, članove obitelji i radnike

Vremenski usklađuje proizvodnju (proizvodnje)
--

Nadzire proizvodnju

Prepoznaje i identifikira probleme i mogućnosti
--

Odgovara i djeluje u slučaju pojave problema

Ocjenjuje rezultate poslovnih odluka

Nadzire financijsku situaciju na gospodarstvu
--

Nadzire ispunjenje ciljeva

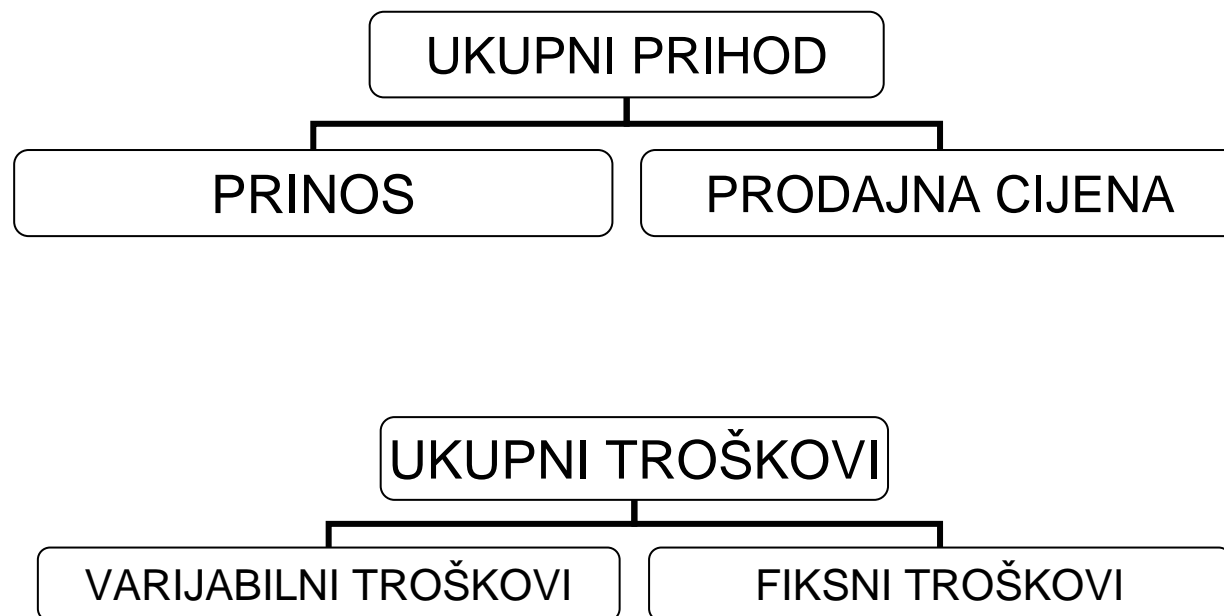
Prihvaća odgovornost

Sve provjerava (check on everything)

Kalkulacije (budgeting)

- VAŽNOST
 - Odabir proizvodnji na OPG
 - Kod razvoja poslovnih planova
 - Analiza troškova
 - Uvođenje nove proizvodnje
 - Učinkovitost korištenja resursa
 - Za potrebe eksternih korisnika (zajmodavci)
 - Kontrola ispunjenja postavljenih ciljeva
-

Struktura kalkulacija

Vrste kalkulacija

- Kalkulacija proizvodnje (Enterprise budget)
 - Kalkulacija poslovanja gospodarstva (Whole-farm budgets)
 - Gross margin kalkulacija (Kalkulacija doprinosa pokriću)
-

Pojmovna razgraničenja

- *Varijabilni (VT) i fiksni troškovi (FT)*
 - *Direktni i indirektni (opći troškovi)*
 - *Novčani iznosi prihoda i troškova i korištenje proizvoda na gospodarstvu*
 - *Oportunitetni troškovi*
 - *Dugoročno/kratkoročno*
 - *Ekonomski i računovodstveni iznosi*
 - *Ukupni, prosječni, granični (marginalni) prihodi i troškovi*
-

Kalkulacija proizvodnje

Proizvodnja kukuruza, Iowa/Minnesota, 2002

	j.m.	cijena	količina	Ukupno (\$/acre)
UKUPNI PRIHOD				
kukuruz	bu.	2,25	160,00	360,00
državni poticaj				26,00
Ukupno				386,00
DIREKтни TROŠKOVI				
Sjeme	zrna	1\$/1000	30.000,00	30,00
Dušik	lb.	0,21	140,00	29,40
Fosfor	lb.	0,25	60,00	15,00
Kalij	lb.	0,13	50,00	6,50
Kalcij				6,00
Herbicidi				31,00
Osiguranje usjeva				6,00
Sušenje (plin	gal.	0,85	25,00	21,25
Mehanizacija (gorivo, mazivo, popravci)				24,36
Transport				2,45
Rad				20,80
Zemljišna renta				145,00
kamata na direktne troškove	god.	0,08	8 mjeseci	16,89
Ukupni direktni troškovi				354,65
Povrat na direktne troškove (GM)				31,35
OPĆI TROŠKOVI				
Mehanizacija i priključci (amortizacija i kamate)				27,90
Silos (amortizacija i kamate)				1,42
Transportna sredstva (amortizacija i kamate)				5,15
Ukupno opći troškovi				34,47
UKUPNI TROŠKOVI				389,12
DOHODAK				-3,12
naknada za rad članova obitelji i mangement				15,00
DOHODAK za neplaćeni rad				-18,12
Ukupni troškovi po bu.				2,43

Gross margin kalkulacija

VRIJEDNOST PROIZVODNJE

- VARIJABILNI TROŠKOVI

GROSS MARGIN

x broj jedinica proizvodnje

UKUPNI GROSS MARGIN

DOBIT= Ukupni GMi - FT

U varijabilne troškove ubrajamo

BILJNA PROIZVODNJA	STOČARSKA PROIZVODNJA
sjemenski materijal	mlade životinje
organska i mineralna gnojiva	vlastita stočna hrana
zaštitna sredstva	kupljena stočna hrana
navodnjavanje	lijekovi
sezonska radna snaga	veterinarske usluge
unajmljena mehanizacija i oprema	troškovi uzgojno-seleksijskog rada
operacija poslije berbe/žetve (sušenje, čišćenje, sortiranje)	sezonska radna snaga
Pakiranje	unajmljena mehanizacija i oprema

Uporaba GM kalkulacija

- Gross margin analiza može se koristiti za usporedbe dviju različitih tehnologija proizvodnje, na primjer u hortikulturi za usporedbu proizvodnje s i bez tunela.
 - Može se koristiti i za kalkulaciju povrata u proizvodnji nekog novog usjeva (proizvoda),
 - za one poljoprivrednike koji razmišljaju s započinjanjem nove proizvodnje.
 - Može se raditi na osnovu jednog hektara ili na cijeloj obrađivanoj površini u slučaju da je manja od hektara.
-

Prednosti gross margin analize uključuju slijedeće:

- Potrebne informacije su jednostavne i lako se mogu prikupiti
 - Analiza je lako provediva, zahtijeva ništa više od kalkulatora premda je lakše to učiniti uz pomoć računala
 - Rezultati su lako razumljivi svima, poljoprivrednicima, savjetodavcima i drugima
 - Rezultati mogu biti iznimno korisni u:
 - Odlučivanju poljoprivrednika primijeniti ili ne novu tehnologiju ili uvesti novu proizvodnju na poljoprivredno gospodarstvo;
 - Odlučivanju poljoprivrednih savjetnika ohrabrivati poljoprivrednike ili ne za prihvaćanje novih tehnologija i/ili proizvodnji;
 - Za donositelje agrarno političkih odluka i stručnjake za ruralni razvitak podaci mogu biti korisni u osmišljavanju razvojnih projekta.
-

GM u biljnoj proizvodnji

	<i>Niži</i>	<i>Srednji</i>	<i>Viši</i>
Realizirani prinos	5000	5500	6000,00
Poticaji	1650	1650	1650,00
Cijena kn/kg	0,94	0,94	0,94
Ostali prihodi			
UKUPNI PRIHOD	6350	6820	7290
VARIJABILNI TROŠKOVI			
Sjeme, kg 320, kn 2,30	736	736	736,00
Gnojiva, kn/ha	1398,75	1583,3	1767,85
Zaštitna sredstva, kn/ha	747,22	747,22	747,22
Ostali troškovi*	120	120	120,00
UKUPNO	3001,97	3186,52	3371,07
POKRIĆE VAR. TROŠKOVA 1	3348,03	3633,48	3918,93
Unajmljena mehanizacija	600	600	600,00
POKRIĆE VAR. TROŠKOVA 2	2748,03	3033,48	3318,93
trošak vlastite mehanizacije	1247,54	1247,54	1247,54
Dohodak, kn/ha	1500,49	1785,94	2071,39
Trošak proizvodnje, kn/kg	0,969902	0,915284	0,86976833

GM u stočarstvu (1)

Tov svinja (25 - 100 kg) - vlastite smjese					
regija kontinentalna					godišnje pokriće:
trajanje tova	125	dana			480,47 kn
uginuće	2	%			
konverzija hrane	3,6	kg/kg	prirasta		
dnevni prirast	0,6	kg			
broj turnusa godišnje	2,9				
način držanja - rešetkasti pod					
KALKULACIJA POKRIĆA VARIJABILNIH TROŠKOVA - PVT					
	<i>jedinica mjere</i>	<i>količina</i>	<i>koef.</i>	<i>jedinična cijena</i>	<i>ukupno kn/grlu</i>
tovljenik	kg	100	0,99	8,50	841,50
poticaj	kn		0,98	100,00	98,00
UKUPNO suha tvar, kg/ha					939,50
prase	kg	25	1,01	11,62	293,41
stočna hrana					366,55
veterinarski troškovi					65,00
ostali troškovi					50,00
UKUPNI VARIJABILNI TROŠKOVI					774,96
POKRIĆE VARIJABILNIH TROŠKOVA, kn/tovljeniku					164,55
Trošak proizvodnje, kn/kg					7,75

GM u stočarstvu (2)

Tov svinja (25 - 100 kg) - kupovne smjese					
regija kontinentalna					godišnje pokriće:
trajanje tova	125	dana			-122,95 kn
uginuće	2	%			
konverzija hrane	3,6	kg/kg prirasta			
dnevni prirast	0,6	kg			
broj turnusa godišnje	2,9				
način držanja - rešetkasti pod					
KALKULACIJA POKRIĆA VARIJABILNIH TROŠKOVA - PVT					
	<i>jedinica mjere</i>	<i>količina</i>	<i>koef.</i>	<i>jedinična cijena</i>	<i>ukupno kn/grlu</i>
tovljenik	kg	100	0,99	8,50	841,50
poticaj	kn		0,98	100,00	98,00
UKUPNO suha tvar, kg/ha					939,50
prase	kg	25	1,01	11,62	293,41
stočna hrana					573,20
veterinarski troškovi					65,00
ostali troškovi					50,00
UKUPNI VARIJABILNI TROŠKOVI					981,61
POKRIĆE VARIJABILNIH TROŠKOVA, kn/tovljeniku					-42,11
Trošak proizvodnje, kn/kg					9,82

GM u hortikulturi

	<i>Količina</i>	<i>Jedinica mjere</i>	<i>Jedinična cijena</i>	<i>Ukupno kn/ha</i>
Jagoda	19800		10,95	216.810,00
1. klasa	16830	kg/ha	12,00	
2. klasa	2970	kg/ha	5,00	
3. klasa				
UKUPNI PRIHOD				216.810,00
VARIJABILNI TROŠKOVI				
Presadnice	44000	kom	1,50	66.000,00
Stajski gnoj	40	t	130,00	5.200,00
Zaštitna sredstva				2.209,70
Mineralno gnojivo (1. godina)				2065,35
Mineralno gnojivo (2. godina)				2979,25
Ambalaža				
košarice	39600	kom	0,28	11.088,00
letvarice	3960	kom	2,50	9.900,00
Navodnjavanje				
cijevi 63 mm, 4 bara	280	m	14,00	3.920,00
cijevi kap-po-kap	14000	m	0,65	9.100,00
Folija	7000	m	0,92	6.440,00
Rad ljudi				
sadnja	220	h	15,00	3.300,00
čišćenje vriježa i lišća	250	h	15,00	3.750,00
berba	1980	h	15,00	29.700,00
Ostali troškovi				4.000,00
Unajmljena mehanizacija	1	ha		4.000,00
vlastita mehanizacija				2.443,00
UKUPNO- 1. godina				163.116,05
UKUPNO- 2. godina				70.069,95
GM- 1. godina				53.693,95
GM- 2. godina				146.740,05
GM- prosjek				100.217,00

Analiza osjetljivosti

	cijena			
VT	-20%	-10%	stvarna cijena	10%
20%	-14.371,26	7.309,74	28.990,74	50.671,74
10%	1.280,34	22.961,34	44.642,34	66.323,35
stvarni	16.931,95	38.612,95	60.293,95	81.974,95

- Niski Gross Margin:

Nužna povećanje proizvodnje (gnojidba, navodnjavanje, kontrola bolesti, držanje stoke i sl.) ili smanjenje troškova (kvalitetnija hrana, iskorištenje sredstava,...)

- Niska intenzivnost proizvodnje:

Prijelaz s ekstenzivnih na intenzivne proizvodnje (perad, svinjogojstvo)

Visoki opći troškovi

Bolje iskorištenje osnovnih sredstava
